

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна рада
Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
Управління освіти та гуманітарної політики Уманської міської ради

Т. Г. ШЕВЧЕНКО В ОСВІТНЬОМУ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ ХІХ - ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

(з нагоди 100-річчя з дня присвоєння імені Тараса Григоровича Шевченка
Комунальному закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»)

**Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю**

23-24 листопада 2023 року

TARAS SHEVCHENKO IN THE EDUCATIONAL AND CULTUROLOGICAL SPACE OF UKRAINE OF THE 19TH - EARLY 21ST CENTURIES

(dedicated to the 100th anniversary of the time Taras Shevchenko's name
was given to the Municipal Institution "Uman Taras Shevchenko
Professional College of Education and Humanities of Cherkasy
Regional Council")

**Proceedings of the Eighth All-Ukrainian Scientific and Practical
Conference with International Participation**

November, 23-24, 2023

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна рада
Управління освіти і науки Черкаської обласної державної
адміністрації
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
Управління освіти та гуманітарної політики
Уманської міської ради

**Т. Г. ШЕВЧЕНКО В ОСВІТНЬОМУ Й
КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ
XIX – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XXI СТОЛІТТЯ,**

МАТЕРІАЛИ

VIII Всеукраїнської науково-практичної офлайн та онлайн
конференції з міжнародною участю
23-24 листопада 2023 р.

Умань – 2023

УДК: 37.017:871.161.2

Схвалено до друку на засіданні педагогічної ради Комунального закладу
«Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»,
протокол № X, XX.11.2023 р.

Т. Г. Шевченко в освітньому й культурологічному просторі України XIX – першої половини XXI століття, МАТЕРІАЛИ VIII-ої Всеукраїнської науково-практичної офлайн та онлайн конференції з міжнародною участю, присвяченої 100-річчю з дня присвоєння імені Тараса Григоровича Шевченка Комунальному закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради». 23-24 листопада 2023 р. Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. – 272 с.

Збірник укладено за Матеріалами VIII-ої Всеукраїнської науково-практичної офлайн та онлайн конференції з міжнародною участю «Т. Г. Шевченко в освітньому й культурологічному просторі України XIX – першої половини XXI століття»

Видання розраховано на науковців, науково-педагогічних і педагогічних працівників, працівників дошкільних навчальних закладів, учителів, студентів.

Статті і тези подано в авторській редакції.

Автори матеріалів відповідають за автентичність, достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них.

© КЗ «Уманський
гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської
обласної ради», 2023
© Автори, 2023

Культурно-просвітницька діяльність Тараса Шевченка.....	62
Мельничук Т. Ф.	
Шевченкова Україна.....	65
Мозуль І. В.	
Патріотичне виховання крізь призму спадщини Т. Г. Шевченка	71
Пахольчук І. С.	
Дата, яка гідна пошанування всіма.....	74
Сьоміна О. І., Бездушна І. В.	
Тарас Шевченко – поет, художник, мислитель.....	77
Чекан О. І.	
Тарас Шевченко та теоретичні засади його творчості.....	79
Чекан О. І., Кундрик М.	
Аналіз основних концептуальних підходів у формуванні готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору.....	81
Чекан О. І., Біляк О.	
Теоретичні засади розвитку графічних здібностей дітей у дошкільному віці.....	84
Чекан О. І., Сарканич М.	
Теоретико-методичні підходи до навчання дітей старшого дошкільного віку лічби.....	87
Чекан О. І., Сівач М.	
Теоретичні засади розвитку темпоритму мовлення дошкільників.....	91
Чекан О. І., Сікора Д.	
Особливості словника дітей старшого дошкільного віку.....	92
Чекан О. І., Шефер Е.	
Аспекти теоретичних засад щодо засвоєння дітьми значення слова.....	95
Чекан О. І., Шкріба В.	
Фактори формування соціалізації дітей дошкільного віку.....	96
Шарова Т. М.	
Значення творчості Тараса Шевченка у формуванні громадянської позиції обдарованої молоді.....	100
Амброзович Ж. В.	
Тарас Шевченко і боротьба українців проти чужоземних загарбників і внутрішніх ворогів за свою ідентичність, самобутність, свободу і незалежність впродовж першої	

АСПЕКТИ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ЩОДО ЗАСВОЄННЯ ДІТЬМИ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА.

Оволодіння значенням слова у процесі онтогенеза мовлення є складним процесом, що проходить різні етапи: воно є спочатку узагальненням самого елементарного типу й тільки по мірі свого розвитку переходить від узагальнення елементарного типу до всіх вищих типів узагальнення, завершуючи цей процес утворенням понять

О. Лурія підкреслював, що в психології проблема значення слова практично не розглядалася до досліджень Л. Виготського, який довів, що значення слова в мовленні дитини, розвиваючись, являє собою швидше динамічне, ніж статичне утворення. З психологічної точки зору, підкреслював Л. Виготський, значення слова – це єдність узагальнення та спілкування, комунікації та мислення [1].

С. Рубінштейн, вважаючи основним у слові його значення, семантичний зміст, вказував, що значення слів, їх фіксована семантика не змінюється в результаті кожного акту мислення індивіда, а утворює стійку основу діяльності мислення. Якщо говорити про комунікативну функцію значень, стане зрозуміло, що спілкування дитини за допомогою мовлення перебуває в безпосередньому зв'язку з диференціацією словесних значень та їх усвідомленням. Дитина спочатку не диференціює словесне значення та предмет, значення і звукову форму слова. Надалі ця диференціація відбувається з розвитком узагальнення, після чого виникають складні семантичні відносини [3]. Психологічне значення слова – це «узагальнене відображення дійсності, вироблене людиною та зафіксоване у формі поняття, знання або вміння, як узагальненого образу дії» (О. Леонтьєв). О. Лурія визначає його як понятійну співвіднесеність слова, на відміну від лексичного значення, що позначається як предметна співвіднесеність слова. Л. Виготський довів, що на окремих етапах розвитку дитини змінюється значення слова та її ставлення до нього. Він наголошував на важливості виявлення всієї складності розвитку смислу дитячих слів. Учений висунув припущення про те, що всі основні системи психічних функцій перебувають у залежності від того, якого ступеня в розвитку значень своїх слів досягла дитина [1].

У дошкільному віці на передньому плані перебуває той аспект мови, що безпосередньо пов'язаний зі спілкуванням – лексичне

значення слів (Д. Ельконін) [250]. Дошкільники проявляють інтерес до мовних явищ, що широко охоплює фонетику й семантику слова. Численні психологічні та психолінгвістичні дослідження (Т. Базжина, Р. Браун, С. Брунер, Л. Виготський, О. Леонтьєв, О. Шахнарович) переконують, що процес засвоєння семантичної структури слова проходить складний шлях розвитку – від формування предметної співвіднесеності слова до засвоєння його смислу й далі – узагальненого лексичного значення словесного поняття. Дослідники справедливо підкреслюють, що «рушійною пружиною» розвитку мовлення дитини є семантика мови (Д. Ельконін) [4].

О. Леонтьєв відзначає, що дитина поступово оволодіває узагальненим значенням слова, незалежно від окремих ситуацій і несуттєвих ознак. Таке значення засвоюється тоді, коли перед дитиною уточнюється предметна віднесеність слова в різних ситуаціях, або в процесі навчання, коли перед дітьми розгортається узагальнене значення слова [2]. Отже, педагогічна наука розмежовує поняття «смысл» і «значення» слова. На думку психологів, значення слова є необхідною, конституальною ознакою; становить стійку систему узагальнень, яка має різну глибину узагальнення предметів, що позначаються (Л. Виготський, О. Лурія).

Список використаних джерел:

1. Виготський Л. С. Мислення і мова / Л. С. Виготський. – К.: Видавництво АПН РСФСР, 1956 рік. 512 с.
2. Леонт'єв А. А. Слово про мовну діяльність / А. А. Леонт'єв. – К.: Видавництво «Наука», 1965 рік. 425 с.
3. Рубінштейн С. Л. До психології мови / С. Л. Рубінштейн. – Ленінград: Видавництво ЛГПІ, 1941 рік. – Сторінки 3–21.
4. Ельконін Д. Б. Розвиток мови в дошкільному віці / Д. Б. Ельконін. К.: Видавництво АПН РСФСР, 1958, 115 с.

ЧЕКАН О. І., ШКРІБА В.

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.

Соціалізація особистості як об'єкт міждисциплінарного наукового вивчення перебуває сьогодні в центрі уваги дослідників різних наук. Це складова частина процесу становлення особистості, в

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>